
Декларация на Комитета на министрите относно рисковете за основните права, произтичащи от цифровото проследяване и други технологии за наблюдение

Декларация на Комитета на министрите относно рисковете за основните права, произтичащи от цифровото проследяване и други технологии за наблюдение

(Приета от Комитета на министрите на 11 юни 2013 г. на 1173-та среща на представителите)

1. Тенденцията за намеса в правото на личен живот значително се разшири в резултат на бързото технологично развитие, както и поради обстоятелството, че правните рамки се нагаждат бавно към ситуацията.
2. Обработването на данни в информационното общество, което става без необходимите гаранции и сигурност, може да предизвика значително безпокойство, свързано с човешките права. Законодателството, позволяващо широко наблюдение на гражданите, може да се окаже, че противоречи на правото на уважение на личното пространство. Тези възможности и практики могат да окажат възпиращо въздействие върху участието на гражданите в социалния, културния и политическия живот и в края на краищата да имат разрушителни последици за демокрацията. Те могат също така да застрашат устоите на правата, свързани с поверителността на различни професии, като защитата на журналистическите източници на информация и дори да застрашат безопасността на съответните лица. В по-общ план те могат да поставят в опасност упражняването на свободата на изразяване и правото да се получава и разпространява информация, които са под закрилата на чл.10 от Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ).
3. Във връзка с това трябва да се напомни, че съгласно чл.8 ЕКПЧ държавите - членки на Съвета на Европа, са поели задължението да осигурят на всеки един в тяхната юрисдикция правото на уважение към личния и семейния му живот, дом и кореспонденция. Ограниченията на това право могат да бъдат оправдани единствено, когато са необходими в демократичното общество, в съответствие със закона и във връзка с някоя от ограничително изброените цели в чл.8 ал.2 от Конвенцията.
4. Като следствие от Конвенцията и от съответните решения на Европейския съд за правата на човека (ЕСПЧ) държавите членки имат негативни задължения, т.е. те трябва да се въздържат да се намесват в упражняването на основните права, както и позитивни задължения, което означава, че е нужно активно да защитават тези права. Тази дейност включва и защитата на лицата от субекти, различни от държавата.
5. Днес хората разчитат на нарастващото многообразие от стационарни и мобилни електронни устройства, които умножават възможностите им да общуват, да участват във всекидневния живот и да го управляват. Нараства обаче броят на устройствата, снабдени със софтуер, който може да събира и да съхранява данни, вкл. и лични данни (например клавиши, които разкриват пароли) и лична информация, като потребителско съдържание, посетени уебсайтове и географско местоположение, което потенциално позволява проследяване и наблюдение на хора. Тези факти могат да разкрият деликатна или чувствителна лична информация (относно финансовото или здравословното състояние, относно политическите и религиозните предпочитания или сексуалната ориентация), която ако бъде обобщена, би оформила подробни и лични персонални характеристики.
6. Технологиите за следене и наблюдение могат да бъдат използвани за постигането на

легитимни интереси, например за създаването на нови услуги, за подобряването на потребителската практика или за улесняването на управлението на мрежите, както и за прилагането на правото. От друга страна, те могат също да се използват за неправомерни цели, които биха довели до незаконен достъп, подслушване или намеса в лични данни, системно наблюдение, неправомерно ползване на устройства или други форми на злоупотреба – например, проследяването на географското местоположение може да бъде използвано за слеждане на жени, което ги прави по-уязвими за злоупотреби и насилие, свързани с пола.

7. Във всички случаи задълженията за обработване на лични данни трябва да се придържат към съответните норми на Съвета на Европа. Това означава, че се гарантира, че самите мерки за слеждане и наблюдение на прилагането на правото спазват приложимите гаранции за човешките права, които трябва да осигурят адекватна защита на правата на човека и свободите, вкл. правата, които възникват във връзка със задълженията, поети съгласно Конвенцията на Съвета на Европа за защита на човешките права и основните свободи от 1950 г., Международния Пакт за граждански и политически права на ООН от 1966 г., както и други международни актове за човешките права и да включват принципа за пропорционалност. Задълженията също означават строго спазване на ограниченията, изискванията и гаранциите, съдържащи се в Конвенцията за защита на лицата във връзка с автоматичното обработване на лични данни (ETS No. 108) и допълнителния протокол към нея, както и вземането под внимание на други документи като Препоръка CM/Rec (2010) 13 относно защитата на лични данни в контекста на изработване на лични характеристики (профили).

8. На фона на тези обстоятелства Комитетът на министрите:

- обръща внимание на държавите членки за рисковете, произтичащи от слеждането с помощта на цифрови и други технологии за наблюдение за човешките права, за демокрацията и върховенството на закона и напомня за необходимостта да се гарантира легитимното им използване в полза на лицата, икономиката, цялото общество, както и нуждите на правоприлагането;
- насърчава държавите членки да имат предвид тези рискове в двустранните си дискусии с трети страни и където е необходимо да обсъдят въвеждането на подходящ експортен контрол, за да предотвратят злоупотребата с технологиите, която би могла да застраши нормите на човешките права;
- приветства стъпките, предприети от органите за защита на данните в някои държави членки за формирането на разбиране относно последиците от прилагането на технологиите за слеждане и наблюдение и за разследването на тези практики с цел постигането на съответствие с разпоредбите на Конвенция No. 108 и националното законодателство;
- насочва вниманието към наказателноправните последици от незаконното наблюдение и слеждане в киберпространството и към значението на Будапещенската конвенция за борба с киберпрестъпленията;
- приветства мерките, взети както от държавите, така и от недържавни организации за формирането на разбиране у потребителите и на по-силното основание у частния сектор и у тези, които въвеждат технологиите, за потенциалното въздействие от използването на тези технологии върху човешките права и за подходите за защита, които трябва да се предприемат още в етапа на проектирането, за да се намалят до минимум рисковете от намеса в упражняването на правата и свободите ("privacy by design" и "privacy by default");
- припомня Стратегията за управление на Интернет на Съвета на Европа 2012-2015, която включва много насоки от значение за предизвикателствата, посочени в настоящата декларация и очаква конкретни резултати от работата на компетентните органи на Съвета на Европа.

» Бел.пр. privacy by design – подход за защита на личната неприкосновеност чрез вграждане в дизайна

» Бел. пр. privacy by default – подход за защита на личната неприкосновеност „ по подразбиране“ посредством вграждане на автоматична защита